

TULGE MEILE KÜLLA!

Tänases lehes on palju ruumi saanud neljas klass: tutvustame näiteks uue autori käe läbi teiseks saanud 4. klassi matemaatika töövihikut, vene keele õpikut vene õppekeele kooli 4. klassile ning Pille Pipra uut eesti keele komplekti samuti vene õppekeele kooli 4. klassile. Viimase ilmumist ootame augustis. Tähelepanu saab ka alusharidus: „Kordamööda või korraga“ juhendab lasteaiaõpetajaid erineva emotsionaalsusega lapsi koos mängima ja teugutsema suunama. Juba mõtleme ka neile, kes järgmisel õppeaastal eelkoolis käivad: neile on meil uus harjutusvihik. Mainimata ei saa jätta ka Reet Made uut noorteraamatut „Peidust välja“. Erinedes paljudest noorteraamatutest sellega, et peategelane käib kenasti koolis, ei tarvita mõnuaineid, spordib, käitub mõistlikult nii sõprade kui pereliikmetega, on see raamat kui sööm värsket õhku meie muidu väga negatiivse

poole kaldu noortekirjanduses. Noor olla võib ka probleemideta!

Koolibri korraldab nädala pärast, 16. juunil esimese lahtiste uste päeva. Et meie maja on küll avar, kuid kõiki Eesti õpetajaid arvestades jääb siiski üsna väikeseks, on esimesel korral külla oodatud eelkõige algklassiõpetajad. Kui esimene üritus õnnestub, tuleb see kindlasti kordamisele ka teiste ainete õpetajatele.

Külalisi võtavad vastu Koolibri juhtivtoimetajad, toimetajad ja kujundajad. Huvilised saavad õppematerjalidega tutvuda, esitada küsimusi, kiita-laita. Koolibri kuulab suure huviga teie arvamusi ja ettepanekuid, et oma tööd veelgi paremini teha. Kui mõnel õpetajal on sahtlisse kogunenud materjali, mille arvab olevat kirjastamisvääriline, võib ka selle kaasa võtta. Ootame teid!

TEIE KOOLIBRI

MERI MÄNGUDEKS ON LOODUD!

Selle raamatu tutvustuse kirjutamiseks küsitlesin sotsiaalmeedias oma sõpru, et kui kaua suudavad nad mererannas liival peesitada ja mida nad üldse mere ääres teevad. Vaid üksikud vastasid, et vedelevad liival kohe mitu tundi, enamus armastas ringi askeldada. Eriti on askeldamist aga siis, kui kaas on lapsed. Vanasti oskasid lapsed ise tunde kestvaid mängu välja mõelda, tänapäeval poevad nad autosse või kusagile ulu-alla ja haaravad nutiseadme.

Meremängude raamatust leiab 63 mõnusat mängu, millega mererannas veedetud aega põnevamaks ja õpet-

likumaks teha. Nende hulgas võib leida vanu tuttavaid tegevusi, mis vajavad vaid meeldetuletamist, kuid ka täiesti uusi mängu, mille peale ise veel tulnud pole. Olen nad kirja pannud asteastmelt, et tasapisi merega kohaneda, mida teha ka enne ja pärast veeskäimist. Paljud mängud on sobivad just tervele lasteaiaühmale või klassile. Aga neid saab edukalt mängida ka pereringis.

Mitmed põnevad mängud on pärit pärimustea-

detest. Need on kirja pandud meie esivanematelt ajast, kui nemad lastena mererannas mängisid. Sellest võib küll olla möödas isegi sada aastat, kuid meri ja lapsed on ikka samad ja mängud toovad ka tänapäeval mängides naeru suule ja puna palgeile.

Meremängud on heaks vahelduseks nutitelefoni ja tahvelarvuti kulunud ajale – hea on nende juures, et kogu keha saab liikuda, lisaks on kasuks ka käteosavus ja taibukus. Samas õpetavad meremängud

paremini tundma taimi, linde, kive, liiva ja vett. Nii saab maast-madalast selgeks, et meri on imeline söber ja mängukaaslane.

Veel üks huvitav seik. Kui eelmisel aastal Rakvere Ühesõppe konverentsiks meremängude töötuba ette valmistasin, siis trükkisin raamatust välja põnevamaid mängu õpetajatele edasiõpetamiseks. Kui tagasi tulin ja tahtsin peaaegu trükivalmis käsikirja lõpetama hakata, siis selgus, et see oli arvutist lootusetult kadunud. Nii nagu kadus ka eelmisel – mereaastal – korralik rannailm ja tegelikult ei jõudnudki paljud lapsed eelmisel suvel merre ujuma ja mängima. Nüüd on raamat uuesti kirja saanud ning Kadri Roosi väga vahvate joonistustega poodides, ja töötab tulla tõeline mereaasta.

Võtke lastega randa minnes kaasa nii „Meremängud“ kui ka „Ilmamängud. 64 lustakat rahvapärilistku õuemängu“ (Koolibri, 2012). Ja kirjutage mulle, kui veel mõnd põnevat meremängu teate, samuti ootan teateid tulemärgudest kristel.vilbaste@gmail.com.

Mängulusti!

KRISTEL VILBASTE,
autor

Lahtiste uste päeval on teil suurepärane võimalus tutvuda meie poolt välja antud **õppekirjanduse näitusega** ning soovi korral **suhelda** nii õpikute **toimetajate** ja **kunstnikega** kui ka teiste kirjastuse töötajatega.

Samas toimub ka **Koolibri raamatute müük** - Teil on hea võimalus soetada meelepärased raamatud kirjastuse hinnaga!

Meie ukseid on avatud **16. juunil** kella **12.00st** kuni **16.00ni**.

Kui olete oma osalemissoovis kindel, siis palun andke sellest ka meile teada! **Registreerida saab kodulehel!**

OOTAME TEID!

KOOLIBRI LAHTISTE USTE PÄEV

HEA ALGKLASSIÕPETAJA!

Kutsume Teid kirjastuse Koolibri majas ja aias toimuvale **lahtiste uste päevale!** Me asume aadressil **Hiiu 38**, Nõmme linnaosas Tallinnas.

TOP 10

1
Lieve Boumans
Mõmmi esimesed sõnad.
Kleepsuraamat

2
Reet Made
Peidust välja

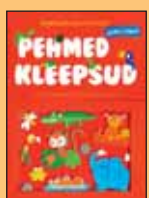
3
Lähme tuttu!
Aga enne seda...

4
Friederun Reichenstetter,
Hans-Günther Döringr
Väike mutt ja
teised uruloomad

5
Sylvie Missing
Räägi mulle armastusest.
Teismeiga: avastused ja
uued küsimused

6
Pehmed kleepsud.
Džungliloomad

7
Vahetame stiili.
Filmistaar

8
Kirjuta ja kustuta.
Esimesed sõnad

9
Alice Primmer
Loomad.
Kleepsuraamat

10
Cécile Jugla
Mina uurin loodust

ÜKS-KAKS-KOLM JA ... KORDAMÖÖDA!

Elu maailmas muutub aina kiiremaks. Meie kiirustame kaasa, et ajast mitte maha jääda. **Kuid** tihti ei suuda emotsioonid selles virvarris enam meie sammu pidada – need kas kuhjuvad minevikku või tormavad hoopis kaugele ette. Ja nii ongi **toimetulek tunnete** ja **emotsioonide talitsemine** igapäevase hakkamasaamise võtmesõnadeks.

Mitte ainult tasane askeldaja, vaid ka rutakas rabistaja vajab aega, et mõtteid ja tundeid tasakaalu seada. Vajab ka head nõuannet, kuidas seda parimal moel teha. Kiirustav lapsevanem poetab varavalges lasteaiaaustest sisse võsukese, kellega rõõmu ja mure jagamiseks tal hetki napib. Mängutoas aga aeg mõnes mõttes peatub. Laps on taas oma rahulik-rutiinses maailmas, kus pääseb esile kõik see, mis ööpäevaringelt südamele koguneb. Ning nüüd ootab ta ärakuulamist, mõistmist ja oskust juhendamist. **Mäng** aitab hinge tagatube avada ilma liigseid sõnu pruukimata, maandab pinged ja toob esile talendi, hajuatab hallid pilved ja paitab põske päikesega.

Kogumik „**Korrage või kordamööda. Tunnetega toimetulemise mängud**“ pakub rohkesti ideid erineva emotsionaalse taustaga laste mänguliseks ühistegevuseks siseruumis ja õues. Siit leiab nii liikumise- ja lõdvestumise- kui ka suhtlemise- ja loovusmänge, mida saab läbi viia muudest tegevustest sõltumatult või nendega koos. **Hüperaktiivne laps** omandab mängu abil oskuse ohjeldada oma impulsiivsust ja mõista teiste vajadusi, oodata oma järjekorda ja keskenduda kõige olulisemale.

Suur osa siinkirjeldatud mängudest ei vaja eritingimusi ega -vahendeid. Muusikaline taust ergutab kujutlusvõimet ja võimaldab kergemini ümber lülituda ühelt tegevuselt

teisele. Olles kord sulav lumememm, kord nõõride abil liukuv hüpinknukk, siis aga aevastav hüglane või energiline orkestrant, kogeb laps erinevaid emotsioone ja õpib käituma vastavalt olukorrale. Kuulamis- ja vaatamis- mängud arendavad tähelepanu, sundimatu liikumine loogstab nii keha kui vaimu. Üks-kaks-kolm-kiirus ei pea meid alati taga ajama ega kätte saama. Tasakaalustatud tunnete näol tasuvad mängule kulutatud minutid end kuhjaga ära. Ja küllap mõistab ükskord iga särtsakas sekeldaja, et kordamööda kõnelda või tegutseda on sageli arukam kui korrage.

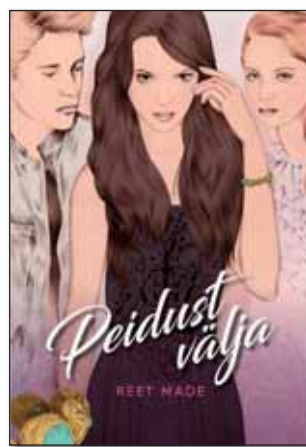
RIINA TURI,
toimetaja

1. EMOTSIOONIDE TALITSEMINE	2. EMOTSIOONIDE TALITSEMINE
<p>Suhtlemisoskust arendavad mängud</p> <p>KNIKS JA KUMMARDUS</p> <p>Eesmärk: mitteverbaalse teravitamise harjutamine. Jälgendab liikumise erinevaid rütme. Liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele.</p> <p>Mängu kirjeldus: Lapsed liiguvad muusika saatel ruumis ringi ja teritavad üksteist sõnu kasutamata.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pidulik õhkkond: aeglane muusika – kniks, kummardus, naeratus jms. • Ametlik õhkkond: tempokas muusika, nt möödukas mars – peanoogutus, käevõru jms. • Sõbralik õhkkond: kiire muusika – lehvitus, silmapilgutus, tantsulised liigutused jms. <p>Juhendajale: Enne mängu alustamist tuleks lastega vestelda sellest, et erinevates olukordades tervitatakse erineval moel. Mängu lõppedes võib esile tõsta kõige omapärasemaid tervitusi, mida mängijad kasutasid.</p> <p>PEEGEL</p> <p>Eesmärk: tegevuse juhtimise ja juhtimisele allumise harjutamine. Kohandab oma liigutusi etteantud tegevusele ja rütmile.</p> <p>Mängu kirjeldus: Mängijad on paarisarv ja nad istuvad vastamisi asetsevate toolidel. Üks paarilistest teeb muusika saatel kätega liigutusi (peopesad suunatud väljapoole). Teine paariline on peegel ja peab neid liigutusi võimalikult täpselt jälgendama. Kui muusika peatub, vahetavad mängijad rollid.</p> <p>Juhendajale: Mängijad peab olema paarisarv. Muusikalõigud võiksid olla erineva pikkusega ja väljendada erinevaid meeleolusid.</p>	<p>TERE KÕIGILE!</p> <p>Eesmärk: emotsionaalse pinge vähendamine. Kasutab loovust/ettekujuvusvõimet, jälgib käitumisreegleid. Peab kinni kokkulepitud mängureeglistest.</p> <p>Mängu kirjeldus: Mängijad liiguvad ruumis ringi ja teritavad mängujuhi märguande peale üksteist nii, nagu nad teritaksid.</p> <ul style="list-style-type: none"> • lasteaiaaustest, • kaevõru, • mänguasjakaupluse müügit, • tsirkuselõul, • vanalik, • naabrit, • kedagi, kelle peale nad on solvunud, • kedagi, kes neile väga meeldib. <p>Lõpuks ütlevad mängijad üheskoos: „Tere kõigile!“ ja plaksutavad üksteisele.</p> <p>Juhendajale: Enne mängu alustamist tuleks lastega vestelda sõna „tere“ tähendusest ja sellest, et erinevaid inimesi tervitatakse erineval moel.</p> <p>KARUSSELL</p> <p>Eesmärk: ühistegevuse harjutamine. Harjutusi tehes valitseb oma liigutusi ja kehahoidu. Vahendid: pehmed mänguasjad.</p> <p>Mängu kirjeldus: Mängijad istuvad ringis toolidel, üks mängija (karusselli keerutaja) seisab ringi keskel või teiste selja taga. Kõigil istujatel peale ühe on käes pehme mänguasi. Kui karusselli keerutaja ütleb „Karussell!“, hakkavad mängijad päripäeva ulatama üksteisele mänguasi. Kui keerutaja ütleb „Stopp!“, siis tegevus peatub. Ilma mänguasjata jäävad mängija loovtada oma koha karusselli keerutajale ja hakkab ise uues keerutajaks.</p>

RAAMAT HARULDASEKS MUUTUNUD LUGEJALE

Tuntud ajakirjanikul Reet Madel on valminud uus noorteromaan, mille peategelaseks on kolmeteistkümnepäevane tütarlaps Pia-Maret. Loo alguses on ta rohkem Maret – tööne, arukas ja üldse igatpidi tubli tüdruk. Korralik koolilaps, oma issi kallis tüdruk, vanaema ja memme päikesekiir. Üks pisike mõra selles idüllilises pildis siiski on: nimelt puudub sellel armsal lapsel ema. Tõsi, selline isik on kunagi olemas olnud, kuid üsna kiiresti Maret elust haihtunud. Just nimelt haihtunud, sest mingeid jälgi ega teateid temast pole ja kui tüdruk oma küsimistega täiskasvanute poole pöördubki, vastatakse talle vastu tahtmist, napilt ja pisut salatsevaltki. Talle omase leplikusega on Maret siiani kogu loo sinnapika jätnud. Kuni ühel pimedal öhtupoolikul leiab aset väga kummaline sündmus – Maret leiab suurest prügikonteinerist kaunis sinises sametkarbis hinnalise käevõru. Käevõru ilmumisega tema ellu hakkab muutuma ka ümbritsev. Selgub, et käevõru siseküljele on graveeritud tema nimi koos sünnikuupäevaga. Küsimusi on palju rohkem kui vastuseid. Lisaks ilmub eikusagilt välja tema teisik, või *alter ego* Pia. Maretiga punktipealt sarnane tüdruk, aga hoopis teistsuguse iseloomuga. Too neidis on palju sõnakam, kindlameelsem, temas pole mingit allaheitlikkust, pigem suhtub ta Maretisse irooniliselt, heidab talle ette ettevaatlikku eluviisi ja ärgitab muidugi ema kadumisega tegelema. Oma roll on loo arengus käevõrul, Maret tunneb selle esemega lausa füüsilist kontakti: ta võtab võru ära ainult magamise ajaks ning tal tekib harjumus ärevuse ja otsustamatuse hetkedel käevõru puudutada; tulemuseks on enesekindluse kasv.

Sündmused arenevad omasoodu: Maret õpib valetama, suhted prima sõbratari

Meelikaga lähevad sassi, lisanduvad pinged koduses elus. Selgub, et isa plaanib peresse tuua uue naise. Aeg-ajalt välja ilmuv Pia ärgitab Maretit selga sirgu ajama ja tööde oma ema kohta välja selgitama. Kummaline käevõru toob Maret ellu teisigi muutusi: tüdruk otsustab lõpuks teoks teha oma salajase soovi – minna tsirkusetrenni ja saada julgeks õhuakrobaadiks. Veelgi põnevam muutus on uue sõbra ilmumine Maret ellu. Tulev on poiss, kellega Maretil on koos hea olla ning kellele saab ta usaldada oma suure ja esialgu salajas peetud ülesande – leida üles oma ema! Emaotsingud osutuvad üsnagi keeruliseks, sest Kaarinal on uus pere ja ta elab hoopis Helsingis. Maretile tulevad appi sõbrad Meelika ja Tulev, kuid tütarlaps on siiski emotsionaalselt väga haavatav. Tugevad tunded panevad Maret käituma ettearvamatult ning emaga kokkusaamine lõpeb lausa õnnetusega.

Pia-Mareti lugu nõuab lugejalt kannatlikkust ja kaasaalamist. Autor on püüdnud

võimalikult täpselt kirjeldada tütarlapsel toimuvat. Raamat on saanud üsna mahukas, üle kolmesaja lehekülje – tegelasi, nende mõtteid, kahtlusi, emotsioone on kirjanik kirjeldanud põhjalikult. Pia-Maret eristub oma kirjanduslikest eakaaslastest: ta ei vihka kooliskäimist, suhtleb õpetajatega viisakalt, saab hästi läbi pereliikmetega, tal on ustav sõbratar ja tema suhted vastasugupoolega on rahumeelsed. Ometi tuleb temalgi võtta vastu olulisi otsuseid, teha tegusid ja mõelda mõtteid, mis talle enne saladusliku käevõru leidmist poleks pähegi tulnud. Käevõru roll selles loos on üldse kuidagi eraldiseisev: kaunis ehe ilmub äkki ja haihtub märkamatuks. Pia-Mareti jaoks osutab müstiline käevõru uutele võimalustele. Raamatu lugejad saavad kinnitust töösiasjale, et elus on tarvis julgust, pealehakkamist ja ka õnne. Saladuslikkusega kokku puutudes ei maksa aru kaotada, vaid leida oma probleemidele sobiv lahendus.

Kokkuvõttes on tegemist huvitavalt ülesehitatud looga, kus ei domineeri üleloomulikud jõud, vaid otsustavus ettevõetud lõpule viia. Pia-Maret kõhkleb ja kannatab, kuid raamatut sulgedes on meil, lugejatel, kindel veendumus, et temaga saab kõik korda - käevõru on toonud peidust välja seni varjus olnud osa tema loomusest. Lugu võiks panna lugejaid otsima ja peidust välja tooma oma unistusi, julgustada olema mina ise, sest üks igapähe ole peidust nii alalhoidlik Maret kui julgem ja teravservem Pia. Tähtis oleks leida nende vahel tasakaal, see annab hingerahu ja aitab elus edasi. Pia-Mareti lugu näitab ilmekalt selle võimalikkust.

ÄDU NEEMRE,
lasteraamatukoguhoidja

UUED TUULED 4. KLASSI MATEMAATIKA ÕPPEVARAMUS

Uue autori, Tiiu Kaljase käe all valminud uue 4. klassi töövihiku ülesannete koostamisel on lähtunud aine mõtestatud esitamise kaasaegse metoodika printsiipe arvestades. Näiteks ei keskendu töövihik valdavalt arvutamisoskuse arendamisele ja kinnistamisele, vaid ka üldpädevuste, loovuse ja ilumeele arendamisele, loobudes valemite kesksest õpetamisest. Töövihik pakub ka võimalusi rakendada aktiivseid meetodeid ja vorme (paaristöö, mängud) ning suunab õpilast lugema õpikut.

Võrreldes varasema Endel Noore ja Enn Nurga töövihikuga on uues töövihikus mõnevõrra vähem ülesandeid, kuid nendest kolmandik on elulise kontekstiga, vanas versioonis on vastavaid ülesandeid oluliselt vähem. Ülesannete reaaleluline taust on seotud õpilast ümbritseva keskkonnaga (sport, liiklus, hobid, loodus jne), nende lähteandmed on värsked. Töövihikus on alles ka Enn Nurga poolt koostatud

tekstülesanded, mille konteksti ei ole uus autor valdavalt muutnud.

On teada, et mõõtmise temaatika korral on enim probleeme tekitavateks teemadeks kujundi ümbermõõt ja pindala. Nimetatud teemade korral on ülesannete koostamise eesmärgiks olnud mõistete sisu avamine, mitte valemite järgi arvutamine. Kujundite ümbermõõdu ja pindala korral värvitakse vastav murdjoon või vastav pind. Nimetatud ülesannete korral ei piirduta ainult selliste kujunditega, mille kohta on olemas valemid (ruut, ristkülik, võrdkülgne kolmnurk), vaid siin on kujundeid, mille juures on vaja probleemile loovamalt läheneda. Pindalaühikute tuletamisel esitatakse mõttetöö, mille raames tuleb

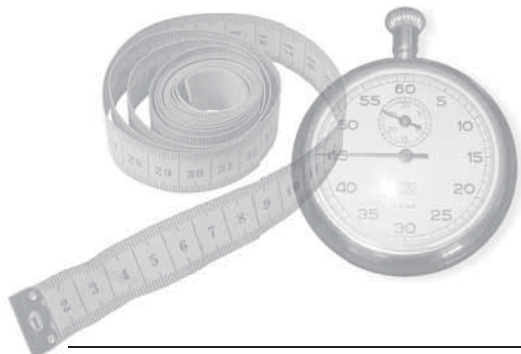
suuremat pindalaühikut kujutav pind katta väiksema pindalaühikuga. Töövihikus on ka ülesandeid, millede lahendamine toimub geolaua ideed kasutades.

Tekstülesannete ja peastarvutamise ülesannete etteantud lahendusideed suunavad õpilaste mõttekäike, lähteandmete graafiline esitus arendab tabelite, diagrammide ja jooniste lugemisoskust. Võrrandite lahendamisel suunatakse õpilasi koostama võrrandiga sarnaseid võrdusi ja rakendama võrrandi lahendamisel analoogiat. Valemite keskne ei ole ka kiirusülesannete lahendusideede tutvustamine. Kehade massi ja mahu korral suunatakse õpilasi vastavaid mõõtmistulemusi hinnanguliselt leidma. Paljudele ülesannetele on antud valikvastused ning paljude ülesannete korral saab enesekontrolli teha mingil muul viisil. Töövihiku 2. osas on vähendatud üldise arvutusoskuse arendamiseks mõeldud ülesannete mahtu, sest selliseid ülesandeid leidub piisavalt õpikus.

Töövihiku suuremate teemade lõpus on teemat kordavad ülesanded.

Töövihik ilmub kaheosalisena. Selle sisu vastab riiklikule õppekavale. Teemad on kooskõlas Endel Noore, Enn Nurga ja Akse Telgmaa 4. klassi matemaatikaõpikuga, toetades õppesisu kinnistamist ja õpitulemuste saavutamist.

TIIU KALJAS,
Tallinna Ülikooli matemaatika
didaktika lektor

KAS OSKAD?

Hindamine on süstemaatiline teabe kogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine. Hindamise üheks eesmärgiks on toetada õpilase arengut. Selleks on vaja anda pidevat tagasisidet õpilasele tema teadmistest ja oskustest, innustades ja suunates õpilast sihikindlalt õppima. Sealjuures on oluline ka õpilase enesehinnangu kujundamine. Töölehtede kogumik võimaldab anda 3. klassi õpilasele tagasisidet matemaatika-teadmistest ja -oskustest, et kavandada edasise õppimise eesmärgid ja teed.

Kogumikust leiab õpetaja kahes variandis 19 väiksemat tööd, mis sobivad iseisvaks harjutamiseks või teemakohaseks teadmiste kontrollimiseks ning 3 minuti teste peast arvutamise treenimiseks. Lisaks on kogumikus 4 ulatuslikumat kontrolltööd kahes variandis, mille abil on õpe-

tajal võimalik anda suurema teema lõpus hinnang õppekavas esitatud õpitulemuste saavutamisest. Kahes lõputöös saab õpilane anda enesehinnangu riiklikus õppekavas esitatud I kooliastme õpitulemus-

te saavutamisele arvutamise, mõõtmise ja geomeetria valdkonnas. Kiiremate lahendajate tarvis on igas töös ka lisäülesanne.

Tööd on väljalõikamiseks paigutatud nii, et ühest vihikust jätkub kahele õpilasele. Soovitav on koguda lahendatud lühitööd ühtede kaante vahele õpimapiks. See võimaldab nii õpetajal kui ka õpilasel jälgida vigade dünaamikat ja teada saada, kas mõned vead on juhuslikku laadi või kanduvad tööst töösse. Kogutud infot saab õpetaja operatiivselt kasutada õpetamise ja laste õpitegevuse planeerimisel.

Töölehtede kogumik sobib kasutamiseks koos samade autorite 3. klassi matemaatikaõpikuga.

KAIE KUBRI, ANU PALU,
MARIKA VARES
autorid

EELKOOLI HARJUTUSVIHIK KOOLIEELIKUTELE

Eelkooli harjutusvihikusse on lasteaia- ja eelkooliõpetajad Airi Amtmann, Ly Härm ja Riina Wilson koondanud koolieelikutele loodud ülesanded. Raamatu idee sai alguse asjaolust, et kolleegidena tekkis sageli erialastel teemadel arutelusid, kuidas üht või teist valdkonda paremini õpetada või kinnistada. Avastasime, et meil kõigil olid kogunenud mahukad mapid koolieelikutele suunatud materjalidest. Kuna tagasiside lastelt ja lastevanematelt oli olnud hea ning praktikas toimisid need hästi, siis see mõtleni koondada harjutused ühtseks kogumikuks, mida jagada ka teistega.

Teemade valikul ja ülesannete vormilise poole puhul lähtusime sellest, mis lapsi köitis ja praktikas toimis, ning ka eeldatavatest pädevustest, mida koolieelik omandama peaks.

Teemad hõlmavad kõiki olulisi kooliks vajalikke oskusi: häälimine, häälikanalüüs, lugemine, kirjutamine, loendamine, hulga ja arvu seose tajumine, võrdlemine ja arvutamine jms.

Iga ülesande juurest leiab täiskasvanu ka arenduslikud eesmärgid. Kogumik

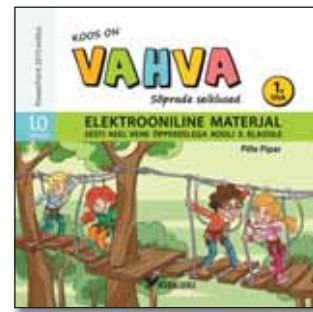
algab lihtsamatest ning lõpeb keerukamate ülesannetega.

Väljaande eripäraks on see, et kõik siinne on praktikas paljude lastega läbi proovitud. Igasse ülesandesse on võimalusel integreeritud mitu ainevaldkonda ning lähtutud on aspektidest, mis lastele kooliks ettevalmistumisel raskusi tekitab.

Väga tähtis on ka juhustest arusaamise kujundamine, mistõttu võiks täiskasvanu esialgu tööjuhendeid ette lugeda ja lasta lapsel arutleda, kuidas tuleks ülesandes toimida. Vajadusel selgitada sõnades tähendust. Kindlasti tuleks varuda kannatlikkust ning rõõmsat meelt õppeprotsessis!

AIRI AMTMANN, RIINA WILSON,
LY HÄRM,
autorid

UUS!

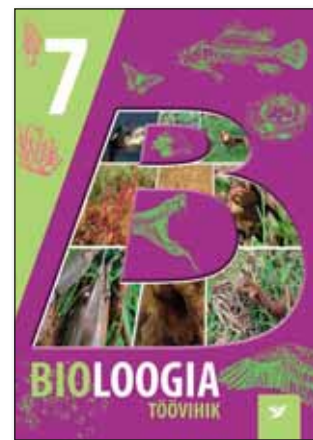

Pille Pipar
KOOS ON VAHVA. SÕPRADE SEIKLUSED
Elektroniline materjal

Sellel kevadel ilmub kaks CD plaati, mis kuuluvad komplekti Pille Pipra 3. klassi õpiku ja töövihikute juurde. Esimesel plaadil on peatükid 1–4 (lk 6–65), teisel 5–8 (lk 66–145). Elektronilised materjalid võimaldavad tunde kaasajastada ja muuta palju vaheldusrikkamaks. Õpilastele meeldib väga, et pilte, tekste ja harjutusi saab näha ekraanilt (või tahvlilt), et tekste ja laule saab kuulata erinevate inimeste (ka laste) esituses.

Plaatidel olevad töövihiku harjutused aitavad hõlpsalt konkreetseid ülesandeid üheskoos läbi arutada ning hiljem kontrollida – harjutused on nii lahendamata kui lahendatud kujul.

Plaatidelt leiab ka muud kasulikku, näiteks lisäülesandeid, dialooge jms. Materjalid aitavad õpetaja aega kokku hoida, kuna kõik tunniks vajalik on ettevalmistatud ja ühes kohas koos.

AIME KONS, ENE LEHTMETS
Bioloogia töövihik 7. klassile.
Sissejuhatus bioloogiasse. Selgroogsed loomad

Uue 7. klassi bioloogiaõpiku juurde kuuluv töövihikus on iga teema ja peatüki kohta ülesanded, mis kinnistavad õpitu ja suunavad õpilasi otsima lisateavet internetist ja teatmeteostest. Töövihikus on lünktekste ja skeemidega ülesandeid mõistete kinnistamiseks, huvitavaid nuputamisülesandeid, teemakohastele küsimustele ja probleemülesannetele vastuste otsimist, mõistekaartide ja mõistatuste koostamist jne. Osa ülesandeid sobivad täitmiseks rühma- või paaristööna või kogu klassiga. Praktiliste ülesannetena on võimalik uurida näiteks erinevate imetajate karvu, kanamuna ehitust, osaleda talvise aialinnuvaatluses jm. Õppimist toetab mitmekesine illustreeriv materjal (joonised, skeemid, graafikud). Eri raskusastme ja keerukusega ülesandeid on võimalik edukalt kasutada ka diferentseeriva õppe juures.

«РУССКОЕ СЛОВО» ДЛЯ 4 КЛАССА – НОВЫЕ ПРОИЗВЕДЕНИЯ И ЗАДАНИЯ

К новому учебному году авторы Айме Матсина и Надежда Пароль подготовили обновленный и переработанный учебник для 4 класса «Русское слово». Он состоит из двух частей, изменена его структура и общий объем.

В первую часть вошли разделы: «Чудесный мир природы», «Веселые и не веселые истории детей» и «Игра воображения».

Раздел «Чудесный мир природы» составили 4 поэтических и 4 прозаических произведения (С. Есенин «С добрым утром!», М. Пришвин «Золотой луг», К. Паустовский «Заячьи лапы», К. Бальмонт «К зиме», А. Пушкин «Гонимы вешними лучами...», А.-Х. Таммсааре «Мальчик и бабочка», В. Бианки «Лесной оркестр», а также стихотворение К. Бальмонта «Поспевает брусника...», которое ученикам предлагается прослушать в записи), рассказывающие о растительном и животном мире и

поднимающие проблему бережного отношения человека к природе.

Второй раздел «Веселые и не веселые истории детей» претерпел значительное обновление за счет включения в него глав повести Л. Чарской «Сибирочка». Рецензенты учебника отметили удачный выбор этого произведения, отличающегося динамичностью приключенческого сюжета и способного увлечь четвероклассников. В работе над произведением сочетаются приемы чтения текста и прослушивания фрагментов с последующим обсуждением при помощи вопросов по прослушанной главе. В разделе по-прежнему входят рассказы М. Зощенко «Не надо врать» и Ю. Яковлева «Багульник», читая и об-

суждая которые ученики обращаются к теме нравственных ценностей. Анализ переживаний героев побуждает детей рассказывать о собственных впечатлениях и проблемах и делать выводы, что же такое хорошо, а что – плохо.

Третий раздел «Игра воображения» также обновлен: главы повести С. Силина были заменены на главы из повести популярной австрийской писательницы М. Лобе «Бабушка на яблоне». В этом разделе ученикам предлагается познакомиться и с другими интересными произведениями: «Слон» А. Куприна, «Чучело и его слуга» Ф. Пулмана, «Муфта, Полботинка и Моховая Борода» Э. Рауда, «Мио, мой Мио» А. Линдгрена.

Авторы учебника предлагают строить работу с произведениями, используя рубрики «Вопросы» и «Задания». Значительная часть заданий направлена на формирование навыков работы с текстом (подбор цитат, поиск фрагментов текста) и развитие речи (различные виды пересказов).

Особенностью нового учебника является наличие аудиоприложения и заданий к нему в рубрике «Учимся слушать». Этот вид заданий поможет учителю реализовывать положения Государственной программы обучения.

Учебник красочно проиллюстрирован художницей Натальей Литвиновой. Иллюстративный материал не просто оживляет печатные тексты, но и позволит учителю полнее и детальнее работать с текстами художественных произведений.

ЕЛЕНА СИВЕНКОВА,
редактор

TEELE – EESTI KEELE ÕPIK VENE ÕPPEKEELEGA KOOLI 4. KLASSILE

Pille Pipra 4. klassi õpik ja töövihik on loogiline jätk sama autori 1.–3. klassi õppekomplektidele. Eakohane ja lapsesõbralik õppematerjal on lihtsas, korrektses, igapäevases keeles. Huvitavad tegelased ja loomulik keel muudavad keeleõppe köitvaks ja lõbusaks. Õpik on nagu juturamat, mis räägib Teelest, tema perest ja sõpradest ning nende tegemistest.

Jõukohased õppetükid on selge ja loogilise ülesehitusega ning arendavad sõnavara, harjutavad kuulamist, lugemist, kirjutamist ja keelestruktuure.

Õpiku sisukord annab ülevaate, millist teemat õppetükk käsitleb, millist grammatikaosa see kajastab ja kui palju aega selleks kulub. See aitab õpetajal tõhusamalt tööd planeerida.

Õpikus on neli peateemat, mis on jaotatud alateemadeks. Iga peateema algab õpitava materjali tutvustamisega ning suure sissejuhatava pildiga, mis annab ka visuaalselt ülevaate õpitavast ning tekitab õpilases huvi, mis peategelastega edasi juhtub. Uued keelestruktuurid on õppekomplektis esitatud loogiliselt ning illustreeritud tabelitega. Õpiku peateemad lõpevad alateemaga *Kordame koos*, mis võimaldab anda tagasisidet omandatud teadmiste ja osaoskuste kohta.

Uue õppematerjali kõrval korratakse esimese kooliastme sõnavara ja keelestruktuure. Kõik väljendid ja töökärsud on konkreetsed ja arusaadavad. Nii õpik kui ka töövihik sisaldavad pildimaterjali, mis aitab õpilastel omandada sõnavara ning on abiks kuulamis- ja lugemis-, kirjutamis- ja kõnelemisülesannete mõistmisel ja täitmisel. Õpiku lõpus on mängud ja sõnastik.

Õpik ja töövihik on omavahel hästi seotud ja täiendavad teineteist suurepäraselt.

Õppematerjal teenib nii üldpädevuste kui ka valdkondlike pädevuste kujundamist ja aitab kaasa A2.2 keeletaseme saavutamisele.

Õpikus lihvatakse hääldust, laiendatakse sõnavara, harjutatakse väljendite suulist ja kirjalikku kasutamist. Baassõnavara ja väljendite õppimine liigub lihtsamalt keerulisemale. Sõnavara õpetatakse läbi praktilise kasutamise. Õpiku lugemistekstile järgneb tabel, kus seletatakse uut sõnavara

eestikeelse seletuse või näite abil. Sõnu aitab harjutada ja kinnistada sõnade kordumine uutes õppetükkides ning mitmekesine pildimaterjal. Sõnavara õppimisel toetab õpilast õpiku lõpus olev sõnastik.

Töövihiku sõnavara ülesanded on erineva raskusastmega. Sõnavara ülesannetena kasutatakse meelde jätmist, ristsõna lahendamist, lausete lõpetamist; vigade parandamist; tähe või fraasi lisamist; antonüümide kirjutamist; märksõnade kirjutamist jne.

Õpikus ja töövihikus lähtub autor kommunikatiivse õpetuse põhimõtetest ning õpitud fraase saavad õpilased hiljem kasutada loomulikus suhtlussituatsioonis. Õpilane õpib rääkima oma huvidest ja tegevustest; väljendama oma suhtumist ja eelistusi; tuttavalt vestlust alustama, jätkama ja lõpetama.

Õpetamist toetavad rääkimisülesanded: pildi, skeemi, mõistekaardi, kava, video jt järgi jutustamine, õpiku tegelastega võrdlemine ning dialoogide koostamine. Need ülesanded võimaldavad õpilaste omavahelist loomulikkust suhtlust.

Õpiku autor pakub kõnelemise õppimiseks paaris-, rühma- ning kogu keelegrupiga suhtlemist nõudvaid ülesandeid, mis arendab õpilase üksteise ärakuulamisoskust.

Õppematerjali koostamisel on autor lähtunud suhtluspädevuse keelelisest, sotsiolingvistilisest ja pragmaatilisest komponendist.

Lugemise eesmärgiks õpikus on toetada suulise kõne õppimist, mis on suunatud sõnavara arendamisele ja kinnistamisele. **Lugemistekstide valik** on mitmekülgne, eakohane, tänapäevane ja õpilasi kaasav (kirjad, plakatid, teated, reklaamid, dialoogid, luuletused, menüü, ilmaprognoos, intervjuu).

Tekstitüüpidega kasutatakse nii autori poolt kirjutatud kui ka kirjanike koostatud tekste. Autoritekstide keel on loomulik, vaheldusrikas ja seotud igapäevaeluga. Aktiivne sõnavara, huvitavad ja sobiva pikkusega tekstid arendavad õpilastel lugemise harjumust eesti keeles ja tekitavad huvi eesti keele ja kultuuri vastu.

Eri tüüpi kuulamisülesanded (dialoogid, luuletused, jutukesed, reklaamid, ilmateade jne) nii õpikus kui ka töövihikus on suunatud aktiivsele kuulamisele ning on kombineeritud lugemise ja kõnelemisega. Kuulamisülesanded õpetavad eestikeelset teksti kuulama, vajalikku infot leidma, keelestruktuure eristama, loomulikus suhtlussituatsioonis õpitut kasutama.

Vastavalt riiklikule õppekavale ei ole grammatika õppimine eesmärk omaette,

vaid seda õpitakse kontekstis erinevate osaoskuste kaudu. Keelestruktuure esitatakse õpikus läbi tabelite: *Tuleta meelde!*, *Jäta meelde!*, *Pööra tähelepanu!* Eelnevatel klassides õpitut korratakse õpiku rubriigis *Tuleta meelde!*, tegusõnade olevikku ja lihtminevikku tabelis *Jäta meelde!* ning keele konstruktsioone ja reksiooni tabelis *Pööra tähelepanu!*

Keelestruktuuride kasutamist õpetatakse realistlikes situatsioonides ning liigutakse järk-järgult keerukamatele. Õppimist toetavad töövihiku harjutused, kus on vaja õpitut taasesitada tabelina või kasutada erinevates ülesannetes. Töövihiku harjutused: ühenda paarid, kirjuta lünka õige vorm, tõmba valed variandid maha jne on ea- ja jõukohased ning tihedalt seotud teiste osaoskustega.

Paralleelselt suulise väljendusoskusega suureneb II kooliastmes järk-järgult kirjalike tööde maht. Kirjutamisoskuse õpetamisel pöörab autor nii õpikus kui ka töövihikus tähelepanu õigekirjaoskuse ja tekstiloome arendamisele. Kasutades selleks lünkharjutusi, tabelite täitmist, sõnade lauseks järjestamist, mudeli järgi kirjutamist, vigade parandamist, küsimuste koostamist ja vastamist. Lisaks tavapäraselt ülesannetele pakub autor ka mängulisi ülesandeid, nagu näiteks koosta intervjuu päkapikuga, tee koomiks, lahenda ristsõna jne. Mängulised ülesanded teevad laste jaoks keeleõppimise huvitavamaks ning tõstavad õpimotivatsiooni.

Loovkirjutamise puhul pakub õppematerjal palju erinevaid mudeleid. Tähtsal kohal on visuaalne ja loov pool: illustreeritud omajoonistatud piltidega mõistekaartide koostamine; reklaamide koostamine; lausete sobitamine; piltide kirjeldamine. Pildimaterjali kasutamine arendab õpilaste loovust ning teeb visuaalsete õppijate jaoks õpitegevuse eriti sobivaks.

4. klassi eesti keele õppekomplekti „Teele“ iseloomustavad eesmärgistatus, tänapäevsus, loomulikkus, eakohasus, läbimõeldus.

NATALIA PRIGOROVSKAJA,
MAIU VENDLA,
retsensendid

Esimese üldi

SUVI OLI TORE

Teel oli tore suvi. Ta tegi palju huvitavaid asju. Ta kohtus toredate inimestega. Täna tegi Teele oma suve kohta plakati.

Minu suvi

- Olin Hiiumaal. Juunikuks puhkasin perega Hiiumaal. See on väga ilus saar. Me sõitsime sinna praamiga. Ilm oli ilus ja õnnelik, tuul ei puhunud väga kõvasti.
- Olin vanaema ja vanaisa juures Tõrvases. Tõrvast oli väga põnev. Ma sain tutvaks kahe torede lapsega.
 - Tere, mis su nimi on?
 - Mu nimi on Teele.
 - Kui vana sa oled?
 - Ma olen kümneaastane. Mis sinu nimi on ja kui vana sa oled?
 - Minu nimi on Aleksandr. Ma olen ka kümneaastane.
- Mul on nüüd kaks uut sõpra: Laura ja Aleksandr. Me käisime plaaniga ühe päeva Aleksandri külles. Ta ema ja isa olid kogu aeg tööl ning Saial oli üksinda igav. Me mängisime aias, ehitasime õnni ja tegime pannikooke. Sel ajal olid väga paluvad lilled ja seetõttu sõime ühe päeva jätast.
- Augustis olin kodus. Sile oli minu arvates kõige igavam. Mu sõbrad olid veel maal või laagris. Mõnikord sõitsime Juhaniaga rattastega mere äärde. Me käisime ujumas. Nägavahtlusele käisime vanematega spordis ja suul oli meil alati sõbrad.
- Ma lugesin läbi kolm raamatut. Igal suvekuul lugesin ühe raamatu. Need olid:
 - 1. Hiiumaal sõin ma ühe päevaga ära viis jätast! Seda on minu arvates päris palju! Pärast oli mu kõht punnis nagu pall!

4. Vasta plakatil lk 8 ja teia õige variant!

- Teele käis suvel
 - Saaremaal ja Hiiumaal.
 - Pärnus ja Tartus.
 - Hiiumaal ja Tõrvases.
- Tõrvases elavad Teele
 - vanaema ja vanaisa.
 - vanaema ja ema.
 - klassiõed ja klassivennad.
- Teelil on nüüd
 - kolm vana sõpra.
 - üks sõpra.
- Aleksandri ema ja isa olid kogu aeg
 - koolis.
 - tööl.
 - kodus.
- Augustis oli Teele
 - Hiiumaal.
 - kodus.
 - Tõrvases.

5. Kas sina suvel oled?

Teele oli suvel kodus, Tõrvases ja Hiiumaal. Kus sina oled? * Ma olin ...